ORHAN DÜZGÜNEŞ HOCAM HAKKINDA

Çoğu hocalar, yani biz, Orhan Düzgüneş hocayı sıkça anar, rahmet dileriz. Onun öğrencisi olduğumuzu söyler, gurur duyarız. Bu, büyük ölçüde bizim gelişmemize katkısı yanında, meslek ve memleket adına yaptığı işlerdendir. Ancak, hocanın yaptığı işler hakkında çoğumuz pek de bilgi sahibi değilizdir.

Bizim için, hocanın öğrencisi olmak, resmini odamıza asmak ve ondan sıkça söz etmek, misyonundan biri olarak, yeterli olmamalıdır. Onun yerini doldurarak onu geçmemiz durumunda hocanın misyonunu takip etmiş olacağız. Yerini hiç dolduramayacağımızı söylüyorsak artık geri kaldığımızı itiraf ediyoruz demektir. Bu durum hocanın hiç hoşuna gitmeyeceği bir durumdur.

Her ne kadar, uzun süre hocamın çok yakınında kalmış öğrencileri varken, bana hoca hakkında yazı yazmak düşmez ise de, 5 yıl birlikte çalışmış bir öğrencisi olarak, Anakara Tavukçuluk Enstitüsünde, ben de hocayı tanıdığım kadar, bildiklerimi yazacağım artık. Çünkü, her yerde Orhan hoca severlikle geçinen birçok kişiye rastlamak mümkündür.

Onun yaptığı işleri şöyle bir gözden geçirecek olursak onun yerini dolduramadığımız açıktır.

Bilimsel alanda;

- Hoca, 1938 yılında Ziraat Fakültesini birincilikle bitirdikten sonra, Zootekni asistanı olmuş ve 1946 yılında doktorasını yine aynı enstitüde pekiyi derece ile tamamlamıştır. Daha sonra ABD'ye araştırmacı olarak gider, 1950-57 yılları arasında, döneminin en iyi hocalarından (M.Lerner, J.Lush vd) ders alır ve bu dönemde Kanatlı Islahı alanında yaptığı araştırma çalışmalarını ABD'nin A sınıfı bilim dergisinde (American Poultry Science) yayınlar.

- Hoca, o zamanında ABD'de bulunan Sigma X Hayvan Islahı Bilim Cemiyetine ve Biometrics derneğine üye olarak kabul edilir.

- Hoca, yurda döndükten sonra, Zirai İstatistik, Genetik ve Hayvan Islahı alanında eğitim vererek çok sayıda öğrenci yetiştirir ve öğrencileri Ankara, Atatürk, İzmir ve Çukurova üniversitelerinde hoca olur ve bu konuların eğitim ve araştırmalarını sürdürürler. O zamanlar, Hacettepe Üniversitesi, A.Ü. Fen ve Eczacılık fakültelerinde de dersler vermiştir.

- 1953 yılında Avrupa Zootekni Federasyonu Hayvan Genetiği Çalışma Gurubu Türkiye temsilcisi seçilmiştir.

- Hoca; İstatistik, Genetik ve Hayvan Islahı alanında kitaplar yazar, ABD'deki hocalarının kitaplarını Türkçeye çevirir ve konusuyla ilgili pek çok teknik terimi, bu meyanda, Türkçe' ye kazandırır.

- Hoca, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun (TÜBİTAK) faaliyete başladığı 1963 yılından itibaren 7 yıl süre ile mesleğimizle ilgili araştırma grubunun yürütme komitesinde üyelik yapar. Bu kurumun 1986 yılı Hizmet Ödülü'ne layık görülür.

- Tarım bakanlığı araştırma kuruluşlarında, Devlet Üretme Çiftliklerinde ve üretme istasyonlarında pek çok ıslah projesini başlatır ve öğrencileriyle birlikte yürütüp sonuçlandırır. Birçok hayvan genotipinin geliştirilmesine sebep olur. Farklı hayvan türlerinin ıslahı üzerinde çalışır.

- Hoca, 1982 yılında DPT'den büyük bir proje (Ülkesel Tavukçuluk ARGE projesi) çıkartarak yerli hibrit tavuk ebeveynlerinin geliştirilmesi ve yayımı için çalışmıştır. Araştırma enstitüleri, DÜÇ ve Üretim istasyonlarını kademe kuruluşları (büyük ebeveyn ve ebeveyn) olarak seçip Türkiye düzeyinde her yıl 350 bin adet büyük ebeveyn, ebeveyn ve hibrit civciv dağıtılır ve özel sektör şartlarında yerli ve yabancı hibritler karşılaştırılırdı. Ben de bu dönemde proje yürütücüsü olarak 5 yıl hocamla birlikte çalıştım.

- Hoca, vefatından önce, yine ABD'de incelemelerde bulunur. Hem oğlunu ziyarete gitmiş ve hem de "Genetikçi Gözüyle Evrim" adlı bir kitap yazmış ve Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesinde bizim davetimizle (ben bölüm başkanı iken) kitabı hakkında bilgi verdi ve katılanlarla konuştu. Hoca elden ayaktan düşene kadar çalışmış ve eser vermiştir.

Mesleki, kültürel, siyasi ve cemiyet alanındaki faaliyetleri;

- Hoca; Dekanlık, Ülkücü Öğretmenler Derneği Başkanlığı, Türk Ocağı Genel Reisliği ve Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği Başkanlığı görevlerini çeşitli süreler yapmıştır. Böylece, hocam mesleki sivil toplum örgütleri, kültürel ve idari alanlarda da önemli görevler üstlenmiştir. Hocam, hangi görevde ise o görevi önemli bir iş haline getirirdi.

- Hocanın dekanlığı sırasında, ideolojik mücadele (sol-sağ çatışması) yaygın olup, kendisini istediği gibi yönetemeyeceklerini anlayan sol militanlar, hoca'nın dekanlık koltuğunu yakmışlardır. Bundan sonra hoca da, mevcut şarlarda bilimsel faaliyetlerinde de istediği şekilde çalışamayacağını anlayınca, kendisini milliyetçi camianın içinde bulmuştur. Esas itibarıyla bu, şartlara bağlı olarak da olsa kendine yönelmeydi.

- Ülkücü Öğretmenler Derneği Başkanlığı görevinde iken hocamın çok büyük idealleri vardı; ki bugünleri, yani geleceği çok iyi görüyordu. Ülkücü öğretmenleri; aile yaşamı ve dini inancını yaşayışıyla toplum içinde olgun bir insan, ahlaki değerlerle donatılmış kültürlü bir öğretmen olarak yetiştirmeyi öngörüyordu. Model insan olarak gelişmelerini arzu ediyordu. İnsanı olgunlaştırmayan bir sitemi tasvip etmiyor ve gerekeni yapmaya, planlayıp yürütmeye hazırdı. Ancak, emayene tabirle, memleketi direk kurtarma düşüncesinde olan, önde gelen kişiler, zor ve zahmetli yollardan sıkılmış

olacaklar ki, hocamı kısa sürede tard ettiler. Hocanın planları tutsaydı; bugün ülkücü camianın işini zora sokan ve çokça eleştirilen cemaatler bugün bu seviyede gelişmiş olmayacaklardı. Tabi bu benim şahsi görüşüm.

Kişisel Olarak;

- Hoca, günlük hayatta, hiç kimseyi ötekileştirip ayırmaz ve herkese medeni bir şekilde mukabele ederdi.

- Kendine güvenir ve fikrini savunarak, karşısındakini ikna ederdi.

- Farklı düşünce ve gruptaki insanlar ve elemanlar bile hocanın objektifliğine şaşar ve çalışırken herkes rahat ederdi.

- Kendisine getirilen bir hediyeyi, getirenin de bulunduğu bir ortamda herkese ikram ederdi.

- Toplum içinde kendini, yüzüne karşı, doğrudan övdürmez ve böyle bir durumda onu sözleriyle hemen durdururdu.

- Hoca, kişiler ve meslektaşlarıyla görüşürken ve çalışırken, samimi-ciddi hareket ederdi. Hiç bir zaman hocayı laubali bir durumda görmüşlüğümüz olmadı.

- Mesleki meselelerle ilgili olarak çalışırken, farklı düşüncede olan meslektaşlarını, çalışıyorsa, hiçbir zaman devre dışı bırakmazdı. Eleştirilere karşı da, bak aslanım, size hizmet ettiriyorum işte derdi.

- Toplantılarda, inisiyatifi elde tutmak için orada etkili kişilere yakın bir davranış sergilerse de, sonunda Sezar'ın hakkını verirdi.

- Bilimsel toplantılarda, kimseye doğrudan görev vermezdi, ortaya bir konu atar, kim sahip çıkarsa o işi o yapardı. Ancak, işi takip ederdi.

- Hoca, hiç boş durmaz, sürekli araştırma raporlarını okurdu. Bize; araştırma raporları ve bilimsel makaleler, eserim olsun diye yazılmaz. Konuda çalışacakların okuması için yazılır derdi. Bir akademisyenden bahsederken o çok okuyor diye başlardı söze.

- Geleceğe dönük olarak ümit vadeden araştırıcıları yönlendirir, önerilerde bulunurdu.

- Hocamın hitabeti çok güçlü değilse de sunusunu özenerek hazırlar ve okuyarak takdim ederdi. Genellikle biz sunusunda yeni bir şeyler bulurduk.

- Öğrencilere hiçbir zaman haksız yere not vermez, belirli bir seviyeyi tutturmalarını isterdi. Biz doktora eğitimimiz sırasında, yüksek not almadan kendisine görünmemeyi tercih ederdik.

-Hiç bir zaman kavgaya taraf olmazdı. Öğrenci iken de bize çok çalışarak okullarımızın birincisi olmamızı öğütler, yurt dışında lisans üstü eğitim görmemizi önerirdi. Adana'da 1974 yılında karşılaşmıştım kendisiyle.

- Yabancı hayranlığı yoktu. Birisi Japon, İngiliz vd. diye doğru yapacak diye bir şey yok derdi.

- Demagoji yapanı hemen anlar ve makul ve mantıklı sorularıyla onu hemen durdururdu. Yani esasla uğraştırırdı içinde bulunduğu topluluğu.

- Hoca, sabahleyin erken kalkar ve namazını kılardı.

- Hiç kimsenin aleyhinde tezviratta bulunmaz, dezenformasyon yapmaz ve bilerek hakkını yemezdi.

- İyi bir aile babası ve evine muti idi. Zeliha hoca hanım bir yere gittiğinde, gelişini merakla takip eder, heyecanlanır ve heyecanını gizleyemezdi.

- Ahlaki değerleri yüksek ve kimsenin namusuna göz dikmezdi.

- Hoca, gerçekten farklı bir genotip ve mesleğimizin duayenlerinin en önde gelenlerinden biri idi.

Allah rahmet eylesin, ruhu şad olsun.

Prof. Dr. Ramazan YETİŞİR
S. Ü. Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü Öğretim Üyesi